

Verslag 9 juni 2011

Gemeenschappelijke Integratie Agenda (GIA)
in Arnhem

Jongeren buiten de boot ?

Colofon

Programmamanager: Radj Ramcharan
Projectleider: Eke Gerritsma
Secretariaat: Alette Saaltink

FORUM, Instituut voor Multiculturele Vraagstukken
Servicecentrum Integratie
Postbus 201
3500 AE Utrecht
030 297 43 21
info@forum.nl
www.forum.nl

Elan, expertisecentrum
info@elanexpertise.nl
www.elanexpertise.nl
telefoon (026) 352 34 20

Utrecht, september 2011

Jongeren buiten de boot?

1. Opening

Gespreksleider Piet-Hein Peeters

De vraag: 'Jongeren buiten de boot?' heeft betrekking op het nieuwe beleid van de landelijke overheid waarbij van doelgroepenbeleid wordt overgegaan naar generiek beleid en de gevolgen daarvan voor de lokale beleidsaanpak. Gemeenten hebben de laatste jaren specifieke projecten voor allochtone risicojeugd ontwikkeld. Het onderwerp van de bijeenkomst is op welke wijze de resultaten die daarmee behaald zijn in de nieuwe beleidssituatie gecontinueerd kunnen worden.

De bijeenkomst wordt gehouden in het kader van de Gemeenschappelijke Integratie Agenda (GIA). GIA heeft tot doel het op elkaar afstemmen van de lokale en landelijke integratieagenda's, het zoeken van kansen en het delen van best practices.

Er zijn vandaag drie inleidingen: één vanuit de rijksoverheid en twee door gemeenten met specifiek beleid.

2. Van specifiek naar generiek beleid

Door Ard Broeze, beleidscoördinator op het gebied van risicojeugd bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken

Samenwerkingsverbanden

Ard Broeze werkt als beleidscoördinator samen met gemeenten die geconfronteerd worden met problemen met Antilliaans Nederlandse en Marokkaans Nederlandse jongeren. De grote beleidsproblemen rondom risicojongeren en de vraag van gemeenten aan het rijk om te helpen bij de aanpak van deze groepen waren aanleiding voor extra aandacht voor deze groepen. Beide groepen zijn fors oververtegenwoordigd op het terrein van werkloosheid, schooluitval en criminaliteit. 22 zogenaamde Antillianengemeenten en 22 zogenaamde Marokkanengemeenten worden in twee samenwerkingsverbanden tijdelijk ondersteund in specifiek beleid. Voor de 22 Antillianengemeenten heeft het rijk € 4,5 miljoen per jaar beschikbaar gesteld en voor de 22 Marokkanengemeenten € 7 miljoen. Naast financiële middelen worden kennisontwikkeling en uitwisseling naar gemeenten gefaciliteerd. De opgedane kennis wordt landelijk zoveel mogelijk via websites en bijeenkomsten bekend gemaakt. Het streven is om een trendbreuk te realiseren: de geconstateerde oververtegenwoordiging moet minder worden.

Jaarlijks worden de ontwikkelingen op het terrein van schoolverlaters, werkloosheid en criminaliteit gemeten. De meting helpt de gemeenten om de problematiek te kwantificeren en de aanpak te focussen. In de aanpak wordt nagegaan wat de achtergrond is van de problemen en op welke wijze de problemen het beste kunnen worden aangepakt. Risicofactoren zijn onder meer armoede, leefbaarheid in een wijk en betrokkenheid. Het blijkt dat veel factoren niets met etniciteit te maken hebben.

Handvatten voor lokale aanpak

De volgende zaken kunnen relevant zijn in de lokale aanpak:

- Met veiligheidshuizen kunnen individuen en groepen breder worden gevolgd.
- Door gebieds-, groeps- en wijkverboden kunnen jongeren op bepaalde plekken worden weggehouden.
- Door supersnelrecht kunnen jongeren sneller worden berecht bij overtredingen en strafbare feiten.
- De genoemde groepen profiteren ook van de brede wijkaanpak.
- Er is meer kennis beschikbaar over hoe overlastgevend en criminele groepen aangepakt kunnen worden, zoals via de shortlistmethodiek.
- Met een aanpak van 'achter de voordeur' kan multiproblematiek beter worden aangepakt.
- Er wordt ingezet op het terugdringen van schoolverzuim en schooluitval.
- Samen met VWS (Voormalig Jeugd en Gezin) is ingezet op diversiteit in het jeugdbeleid. De bedoeling is om de kennis bij instellingen te vergroten over de omgang met groepen met een andere culturele achtergrond.

Met de samenwerkingsverbanden is in kennisbijeenkomsten een aantal thema's uitgediept, zoals de problematiek rond 12-minners, de aanwas van ouderen, de problematiek van de jongere broertjes, de rol van gezinsmanagers, de rol van het veiligheidshuis, de geweldscultuur bij Antillianen en tienermoeders.

Aangezien niet altijd duidelijk is wat wel en niet werkt, ontwikkelt het Nederlands Jeugdinstituut een checklist waarmee een beeld kan worden gegeven van de effectiviteit van een maatregel.

Het vorige kabinet richtte zich op doelgroepenbeleid. Het huidige kabinet wil middels generiek beleid alle groepen in de samenleving effectief bereiken. Dat betekent dat de financiële ondersteuning voor de gemeenten in de beide samenwerkingsverbanden eind 2012 wordt beëindigd. De resterende anderhalf jaar zal het rijksbeleid gericht zijn op de wijze waarop inbedding in generiek beleid vormgegeven kan worden. Daarnaast worden de gemeenten ondersteund in het inbedden van de succesvolle aspecten uit het specifieke beleid in het reguliere beleid. Het reguliere beleid zal erop gericht zijn om schooluitval, werkloosheid en criminaliteit terug te dringen, daarop wordt extra ingezet. Verder krijgen de gemeenten zelf de regie over de jeugdzorg. Dat biedt kansen maar een knelpunt is dat daarvoor minder middelen beschikbaar zullen zijn.

Vragen en opmerkingen

1. *Is onderzocht waarom bij andere groepen, zoals Chinezen, minder problemen zijn? Succesvolle elementen kunnen wellicht gebruikt worden.*

Ard Broeze noemt een aantal elementen: Chinezen hebben een andere migratiegeschiedenis, en hadden over het algemeen een andere positie in het land van herkomst. Ook wonen deze groepen minder geconcentreerd in bepaalde wijken. Het is aan de gemeenten zelf om eventuele positieve elementen in het beleid in te zetten.

2. *Jongeren die stoppen met hun opleiding krijgen geen uitkering en moeten gaan werken maar de jeugdwerkloosheid is heel hoog. Op deze manier zullen veel jongeren buiten de boot vallen en wordt deze groep alleen maar groter.*

De collega's van het ministerie van OC&W zijn zich er volgens Ard Broeze terdege van bewust dat de moeilijke groep aangepakt moet worden om het aantal voortijdig schoolverlaters te verminderen. Een probleem is ook dat veel jongeren voor een opleiding kiezen waarmee ze niet direct kansrijk zijn op de arbeidsmarkt. Daar is nog winst te halen. Er is in de breedte aandacht voor deze problemen.

Welke projecten kunnen moeilijk worden gecontinueerd door het nieuwe beleid?

Ard Broeze licht toe dat het rijk gemeenten geen middelen voor projecten geeft. De gemeenten financieren wel vaak projecten van rijksgeld maar dat is een keuze van de gemeente. De gemeenten houden ruimte om eigen keuzen te maken en door het wegvallen van middelen moeten ook keuzen worden gemaakt.

3. *Er zullen groepen blijven die specifieke aandacht vragen en de vraag is of reguliere instellingen het aanbod aan kunnen. Hoe moet dat worden aangepakt?*

Volgens Ard Broeze is dat een uitdaging voor de gemeenten. Door de aanpak niet tot een bepaalde groep te beperken kan efficiencywinst worden behaald. Daarnaast moet de reguliere hulpverlening in principe in staat zijn om alle groepen te helpen. De gemeente moeten zoeken naar een optimale manier om met het wegvallen van middelen om te gaan. Verschillende raadsleden wijzen erop dat gemeenten keuzen zullen moeten maken, niet alles kan worden gecontinueerd of de gemeente moet zelf middelen beschikbaar stellen.

4. *Worden bepaalde groepen via reguliere instellingen gefinancierd of worden bepaalde etnische groepen niet gefinancierd en doen de instellingen ook niets met deze groepen?*

De reguliere financiering neemt het niet over maar tijdelijke middelen van het rijk zijn voor een deel ingezet voor projectmatige financiering, aldus Ard Broeze. De tijdelijke financiering stopt. De gemeenten moeten beleidskeuzen maken in hoeverre de succesfactoren uit deze projecten in het eigen algemene beleid en de eigen financiering worden meegenomen. Een van de aanwezigen merkt op dat de keuzen niet alleen afhangen van succesfactoren. Veel zaken worden op de gemeente afgewenteld. Maar omdat er minder middelen komen zullen projecten die succesvol zijn niet altijd worden gecontinueerd. Een ander merkt op dat dit wel kan als de gemeente zelf geld beschikbaar stelt.

5. *Als er geen middelen zijn, kunnen geen professionals worden ingezet. Het probleem wordt bij de gemeenten neergelegd maar heeft het rijk ook een visie hoe gemeenten dat moeten aanpakken?*

Ard Broeze merkt op dat met de gemeenten die in de samenwerkingsverbanden participeren wordt besproken hoe de situatie na het stopzetten van de financiële middelen kan worden aangepakt. Waar nodig zal het rijk ondersteuning bieden en helpen om de succesfactoren te bepalen.

6. *De keuze voor generiek beleid is prima, jongeren moeten benaderd worden als jongere en niet als etnische groep, vindt een van de raadsleden. De nadruk ligt op de 22 gemeenten waarvoor de extra middelen stoppen maar zij had een visie van het rijk verwacht over hoe gemeenten met specifieke groepen moeten omgaan.*

De kennis en ervaring die met de samenwerkingsverbanden zijn opgedaan zijn voor andere gemeenten ook relevant, aldus Ard Broeze. Gemeenten die geconfronteerd worden met problematiek die bij bepaalde etnische groepen speelt, kunnen van deze ervaringen gebruik maken. Alle gemeenten (en niet alleen die in de samenwerkingsverbanden) zullen ten gevolge van bezuinigingen beleidskeuzen moeten maken.

3. Generiek beleid met oog voor detail

Door Vera Tinkelenberg, adviseur openbare orde en veiligheid bij de gemeente Ede

Vera Tinkelenberg houdt zich bij de gemeente Ede bezig met risicojeugd, risicogroepen en risicogezinnen. De gezinnen zijn met name allochtone gezinnen. De titel 'Generiek beleid met oog voor detail' heeft betrekking op maatwerk. Ede is één van de 22 Marokkanengemeenten en heeft extra geld gekregen. De extra middelen zijn op zichzelf niet voldoende om de gewenste trendbreuk te realiseren, het reguliere beleid van de gemeente moet daarop ook worden ingezet. Ede heeft al langer last van een groep Marokkaans Nederlandse jongeren. Van de 2500 Marokkanen in Ede zijn er ongeveer 185 probleemjongeren. Om het probleem in beeld te brengen zijn interviews gehouden met een aantal partijen, met name basisscholen. Daaruit kwam naar voren dat met generiek beleid 80% van de bevolking wordt bereikt en dat 20% van de bevolking wat extra steun nodig heeft waar het gaat om opvoeden etc. Een kleine groep allochtone gezinnen is met het huidige hulpaanbod lastig te bereiken.

Dit komt omdat het hulpaanbod vooral 'wit' is en niet aansluit bij normen en waarden van deze gezinnen. De hulp is vaak te ver weg voor deze gezinnen. Er is in veel van deze gevallen sprake van een culturele kloof, wat leidt tot onbegrip bij hulpverleners en onbegrip bij de gezinnen. Daarnaast worden scholen niet op de hoogte gehouden van het verloop van een hulpverleningstraject. Ook is er sprake van inconsequent optreden, met name door partijen op straat. Verder gaven jongeren aan dat er vooral over hen werd gepraat en niet met hen.

Dit leidde tot de volgende opvatting: als je mensen niet begrijpt kunnen zij jou ook niet begrijpen. Mensen wordt bijvoorbeeld gevraagd op tijd op een afspraak te komen terwijl ze bij het uur leven en geen klok en/of agenda hebben. Eerst moet geprobeerd worden het gedrag en de culturele verschillen te begrijpen en dan pas kan hulp worden aangeboden en worden begrepen. Er is dus een soort brug nodig om de verschillen in cultuur en gedrag te overbruggen. Naar aanleiding van deze inzichten zijn twee projecten ontwikkeld: tijdelijke praktische gezinsondersteuning plus en bejegeningsprofiel.

Tijdelijke Praktische Gezinsondersteuning (PGO) plus

Het algemeen en school maatschappelijk werk in de gemeente wordt uitgevoerd door Opella. Opella heeft een brede doelgroep maar bereikt een moeilijke groep allochtone gezinnen vrijwel niet omdat kennis over deze groep ontbreekt. Om deze moeilijke groep te kunnen bereiken is het reguliere PGO aangepast en het 'tijdelijk PGO-plus' ontwikkeld. Met het tijdelijk PGO-plus worden 28 gezinnen een half jaar tot een jaar begeleid. Dit in plaats van de gebruikelijke vijf gesprekken die school maatschappelijk werk kan leveren. Om begrip tot stand te brengen krijgen de gezinsbegeleiders van Opella een cursus van coaches met een Marokkaanse achtergrond, waarin de culturele verschillen worden besproken. Daarnaast is er ruimte voor intervisie en gaan de coaches een keer mee naar het gezin om de gezinsbegeleiders te wijzen op dingen die beter anders kunnen. Het schoolmaatschappelijk werk is direct bij het project betrokken, alsook de basisscholen. Er wordt veel aandacht besteed aan kennisontwikkeling bij de PGO-medewerkers. Op deze manier wordt generiek beleid tijdelijk versterkt met specifiek beleid en de opgedane kennis komt uiteindelijk ten goede aan het generieke beleid. Zo kan generiek beleid meer op maat voor specifieke doelgroepen worden ingezet.

Er wordt nauw samengewerkt met het veiligheidshuis en het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). De basisscholen gaven aan dat probleemgedrag al op jonge leeftijd begint. Daarom wordt geprobeerd gezinnen en jonge kinderen zo vroeg mogelijk te bereiken.

Uit de monitor van PGO-plus blijkt dat op school bij 75% van de kinderen gedragsverandering heeft plaatsgevonden en dat de ouderparticipatie met 75% is toegenomen.

Het bejegeningprofiel

De politie, toezicht en jongerenwerk reageren op straat verschillend naar jongeren. De politie zegt bijvoorbeeld tegen jongeren dat ze weg moeten en de jongerenwerker zegt dat ze moeten blijven. Daarnaast wordt het gedrag van Marokkaanse jongeren niet altijd goed begrepen en goed ingeschat. De drie genoemde partijen moeten eerst begrijpen hoe de jongeren reageren en wat hun reactie betekent. In een gezamenlijke training hebben ex-politieagenten van Marokkaanse afkomst het gedrag van deze jongeren toegelicht en uitgelegd aan de partijen. Daarnaast zijn de beginselen van het gezamenlijke bejegeningprofiel opgesteld. In het profiel is consequent optreden door alle drie de partijen uitgangspunt. De volgende stap is dat, het jongerenwerk, politie en toezicht met een groep jongeren een trainingdag volgen om zo wederzijds begrip te creëren. Op deze manier wordt het reguliere werk verrijkt waardoor een bredere groep wordt bereikt: generiek beleid met specifieke aandacht voor maatwerk.

Het was de bedoeling de kennis en ervaring die bij PGO-plus is opgedaan ook in te zetten bij het CJG en andere partners. Doordat de tijdelijke middelen ophouden is dat niet mogelijk.

Vera Tinkelenberg vindt het zorgelijk dat de mogelijkheid om generiek beleid specifiek te maken hiermee wegvalt. Zij vreest dat met algemeen beleid een aantal groepen onvoldoende op maat bereikt kunnen worden.

Vragen en opmerkingen

1. *Het gaat vooral over hulpverlening, wordt ook iets gedaan aan werkloosheid?*

Vera Tinkelenberg zit aan de strafkant en benadert het vanuit die kant. Als een jongere vanwege overlast, hinderlijk of crimineel gedrag in beeld komt, worden er allerlei organisaties bij betrokken die mee gaan denken. Daarnaast worden schoolverlaters met bedrijven in contact gebracht en het Werkplein gaat na hoe mensen aan het werk geholpen kunnen worden maar er zijn geen specifieke projecten. Bij jongeren die straf moeten uitzitten komt hun toekomstperspectief ook aan de orde.

2. *Zit er geen spanning tussen generiek en specifiek beleid omdat generiek beleid altijd specifieke elementen moet bevatten.*

Volgens Vera Tinkelenberg zijn er bij algemeen beleid altijd groepen die buiten beeld raken. Er zijn groepen die niet mee kunnen komen en geen hulpvraag kunnen stellen. Het gaat om gezinnen die niet uit zichzelf komen. De instanties kennen deze gezinnen niet. Op een gegeven moment pleegt een van de kinderen een strafbaar feit en dan blijkt het gezin nog met geen enkele instelling contact te hebben gehad.

Piet-Hein Peeters vraagt of het generieke beleid niet juist voor deze moeilijke groepen is bedoeld. Vera Tinkelenberg stelt dat 80% met generiek beleid wordt bereikt en daarmee ook geholpen wordt maar bij een kleine groep werkt het niet. De vraag is op welke wijze tijdig op deze groep kan worden geanticipeerd. Bovendien is het generieke beleid voor deze groep niet afdoende. Gekozen kan worden om in het generieke beleid meer geld vrij te maken voor een specifieke aanpak maar de gemeente Ede wil niet dat het bereik van 80% daardoor terugloopt naar 60%. De specifieke projecten lopen tot 2014. Daarna moet bekeken worden of daarvoor middelen vrij gemaakt worden, maar dat is een politieke discussie.

3. *Zouden kinderen die op school opvallen en hulp nodig hebben niet onder het Zorg Advies Team (ZAT) kunnen vallen?*
 Vera Tinkelenberg merkt op dat het ZAT leerlingen vaak anoniem bespreekt. Besloten kan worden om schoolmaatschappelijk werk in te zetten maar vijf gesprekken is vaak onvoldoende om het vertrouwen te winnen en hulp te kunnen bieden.
4. *Kan de overheid mogelijkheden bieden om wel iets aan cultureel specifieke aspecten te doen?*
 Ard Broeze beseft dat reguliere instellingen interculturele expertise nodig hebben. Het programma Diversiteit in het Jeugdbeleid richt zich hier al op. Binnen de extra aandacht van het kabinet voor schooluitval, werkloosheid en criminaliteit is het van belang dat instellingen over deze expertise beschikken.
5. *Biedt het feit dat de jeugdzorg bij de gemeenten komt te liggen mogelijkheden?*
 Vera Tinkelenberg denkt dat dit kansen biedt maar gemeenten moeten eerst thuisraken in de jeugdzorg, bovendien krijgen ze daarvoor minder geld. Zij maakt zich er zorgen over dat de jeugdzorg met 10% per jaar groeit en dan moeten zij ook nog aandacht hebben voor specifieke groepen.
6. *Is bijscholing van professionals een optie?*
 Vera Tinkelenberg vraagt zich af in hoeverre professionals zich die specifieke aanpak via bijscholing eigen kunnen maken want het gaat vooral om het opdoen van ervaring en het uitwisselen van ervaringen met coaches van Marokkaanse afkomst.
7. *Heeft de gemeente de regie in het proces en hoe werkt dat in de praktijk met de diverse organisaties?*
 De gemeente werkt vanuit het Veiligheidshuis waar de regie meer van bovenaf is geregeld. De gemeente zit ook in het CJG. Opella is hoofdpartner binnen het CJG. Het CJG wordt door de gemeente betaald. De gemeente heeft aan Opella een andere manier van werken als eis gesteld omdat zij de volledige doelgroep moeten bereiken.
8. *Hoe worden de twee projecten financieel geborgd als de middelen van het rijk ophouden?*
 Vera Tinkelenberg licht toe dat alle middelen die zijn ontvangen aan elkaar zijn geplakt zodat de projecten tot 2014 kunnen doorlopen. Daarna moet worden bekeken waar budget vandaan gehaald wordt.
9. *Gaat bijscholing van reguliere medewerkers er toe leiden dat generieke organisaties de problemen op een andere manier aanpakken en prioriteren?*
 Vera Tinkelenberg bevestigt dit. Met de stelselherziening kunnen problemen veel eerder met lichte langdurige hulp worden aangepakt waardoor gezinnen hopelijk niet in het veiligheidshuis terechtkomen.

 Hans van de Warenburg is van mening dat door de overheveling van de jeugdzorg de middelen op de plek komen waar het aan de orde is. De gemeente krijgt meer de regie en dat geeft ook kansen.

4. Geen doelgroepenbeleid: of stiekem een beetje?

Door Hans van de Warenburg, beleidsadviseur bij de gemeente Culemborg

Begin 2010 vond in een van de Molukse straten in de wijk Terweijde in Culemborg een incident plaats: een Marokkaanse jongere reed in op een Moluks gezin. Toen ontstond er onrust tussen Marokkaanse en Molukse jongeren. Uit onderzoek blijkt deze wijk uit veel goedkope huurwoningen te bestaan, veel mensen hebben een uitkering. Ook bleek dat er veel mensen met een licht verstandelijke handicap wonen en er is veel overlast en intimidatie door jongeren. In januari 2010 is een driejarig project in deze wijk gestart waarbij vier sporen worden gevolgd: een bewonersspoor, een zuur spoor, een zoet spoor en een zorg spoor. In 2008 scoorde deze wijk 5,6 op de leefbaarheidsmonitor, dat cijfer is inmiddels 6,4. Het gemiddelde leefbaarheidscijfer voor Culemborg is 7,5.

De vier sporen houden het volgende in:

- Het bewonersspoor bestaat uit het Bewonersoverleg Terweijde, een bewonersbudget en een buurtveiligheidsteam. Hinderlijk aanwezige jongeren werken mee aan het buurtveiligheidsteam. De jongeren uit het team worden ook geholpen met werk en scholing.
- Het zure spoor bestaat onder meer uit casusoverleg over problematische gezinnen waar het probleem wordt geanalyseerd. Verder proberen twee ketenregisseurs probleemjongeren met dwang en drang de goede kant uit te krijgen. Er wordt ook gestart met een interventieteam dat onder meer belastingschulden en overbewing nagaat. Zo kunnen de adressen waar problemen worden geconstateerd gericht worden aangepakt.

- Het zorgspoor is belangrijk want veel van deze mensen bleken problemen te hebben. Met het geld van het ministerie zijn gezinsmanagers ingezet. De gemeente heeft de gezinsmanagers als speerpunt in de Nota meerjarenperspectief opgenomen zodat dit wordt voortgezet als de middelen van het rijk stoppen. Ook wordt het schoolmaatschappelijk werk intensiever ingezet.
- Het zoete spoor houdt voorzieningen en programma's voor jongeren in. Er is een jongerenruimte gerealiseerd en voor schoolgaande jongeren het Brede schoolprogramma.

Verder heeft de gemeente algemeen beleid.

- Al jaren wordt wijkgericht gewerkt, leefbaarheid staat daarin centraal.
- In het kader van integraal jeugdbeleid is twee jaar geleden de Nota 'Talent ontwikkelen en duidelijk zijn' opgesteld. Jongeren vinden het niet erg dat er streng wordt opgetreden want zij hebben behoefte aan duidelijkheid.
- Bij integraal veiligheidsbeleid gaat het om zaken als het stimuleren van het doen van aangifte en het bevorderen van de leefbaarheid waardoor de wijk veiliger wordt. Verder is er aandacht voor jeugdgroepen. De shortlistmethode vindt steeds meer ingang in de gemeente en overlastgevende en hinderlijke groepen worden opgespoord en in netwerken besproken.

De gemeente Culemborg is nooit voorstander geweest van doelgroepenbeleid. Altijd is geprobeerd via wijkmanagers de leefbaarheid en veiligheid voorop te stellen. Er is echter altijd wel enige vorm van doelgroepenbeleid. Hinderlijke en overlastgevende groepen worden in lokale overleggen besproken. Verder is er:

1. een project voor nul tot vierjarigen met achterstand;
2. het project 'Speel mee' voor kinderen met problemen;
3. een systeem van doorverwijzen naar peuterspeelzalen die extra middelen hebben om taal en andere achterstanden aan te pakken en
4. afspraken tussen basisonderwijs, kinderopvang en peuterspeelzalen over de overdracht van dossiers, aanpak en voortgang van een bepaalde systematiek.

Voorbeelden van generiek beleid is het eerder genoemde wijkgericht werken. Ook het integraal jeugdbeleid waarvan de Brede school de kern uitmaakt. Daarbij wordt uitgegaan van talentontwikkeling en niet van achterstand. Voor alle kinderen worden zonder eigen bijdrage activiteiten aangeboden. Het blijft echter lastig om de echte onderkant te bereiken, daarop moet op allerlei manieren worden ingezet. Een andere vorm van generiek beleid zijn de zorgketens. Gestreefd wordt naar een sluitend netwerk voor twaalfminners. Verder is er een jeugdpreventienetwerk voor 12- tot 23-jarigen en zijn er zorgadviesteams voor het voortgezet onderwijs.

Als er een goede infrastructuur is, is er volgens Hans van de Warenburg geen doelgroepenbeleid nodig. Verder zijn outreachende professionals heel belangrijk om signalen op te vangen en moet men maatwerk durven leveren. Ook moet er goede regie worden gevoerd.

Vragen en opmerkingen

1. *Moet er eerst iets vervelends gebeuren voordat er iets wordt gedaan?*
 Hans van de Warenburg is het er mee eens dat door een incident op een wijk wordt gefocust en zaken fundamenteel aangepakt kunnen worden. Er zijn twee andere buurten waar ook problemen zijn, daarvoor is dan geen aandacht. In de wijk Terweijde worden nu veel woningen door de woningbouwcorporatie gerenoveerd. Dat zal in de andere wijken ook gebeuren.
2. *Aan de coaches van het project To get there in Arnhem (voor voortijdig schoolverlaters) wordt gevraagd of hun specifieke beleid zich richt op alle doelgroepen of op bepaalde doelgroepen.*
 Een van de coaches vertelt dat zij beschikken over twaalf jongerencoaches met verschillende achtergronden en etniciteiten. Zij gaan uit van individueel maatwerk. Zij kunnen altijd een coach van de betreffende cultuur raadplegen. Soms wordt een coach met een andere etnische achtergrond door een groep niet geaccepteerd. Bij het eerste contact is het vertrouwen belangrijk. Een coach met dezelfde achtergrond legt dan eerst contact. Maar Marokkaanse jongeren praten niet gemakkelijk over problemen die in hun cultuur taboe zijn, dan wordt een andere coach erbij betrokken.
3. *In Culemborg begon het probleem met een groep jongeren. Vervolgens is de hele wijk aangepakt. Wat is er met de jongeren van het incident gebeurd?*
 Hans van de Warenburg antwoordt dat deze jongeren zijn opgepakt. De gezinnen van deze jongeren komen in de casusoverleggen aan de orde.
4. *De subsidie voor deze groep verdwijnt. Als zich weer een probleem voordoet, is er dan specifiek beleid voor deze groep mogelijk?*
 Als er veel ellende gebeurt wil men altijd wel specifieke hulp bieden, aldus Hans van de Warenburg, dan is er meer politieke noodzaak. Het gevaar zit in de structurele problemen. Daarom is hij voorstander van generieke oplossingen en is het goed dat de jeugdzorg wordt overgeheveld. Als de gemeente de ruimte krijgt om het op een andere manier te benaderen, vanuit de behoefte van een gezin, biedt dat mogelijkheden. Een probleem is wel dat op gemeentelijk niveau de kennis nog ontbreekt om het goed aan te kunnen pakken.
5. *Volgens een van de raadsleden doen zich bij Nederlandse en Marokkaanse jongeren dezelfde problemen evenveel voor. De indruk is dat het bij Marokkaanse jongeren wordt geproblematiseerd en dat media-aandacht wordt gegeven om extra subsidie te verkrijgen. Vera Tinkelenberg is het daar niet mee eens. In Ede hebben ze juist geprobeerd om de pers weg te houden. De gemeente is er niet bij gebaat als Marokkaanse jongeren slecht in beeld komen.*
6. *Piet-Hein Peeters heeft de indruk dat Ede specifiek beleid inzet en in het generieke beleid invoegt en dat Culemborg er vanuit gaat dat specifieke groepen ook met generiek beleid geholpen kunnen worden. Vera Tinkelenberg heeft vooral te maken met de 0,5 % jongeren die heel moeilijk te bereiken is. Er is veel investering nodig om hen te bereiken. Hans van de Warenburg merkt op dat de outreachende professional belangrijk is. Het is belangrijk dat Marokkaanse jongerenwerkers zich voor deze groepen inzetten en als rolmodel fungeren. De professionals zijn essentieel en moeten dezelfde achtergrond hebben.*

7. Een raadslid voegt toe dat aan interculturalisatie bij instellingen aandacht besteed moet worden en op school moeten kinderen worden gemengd maar dat gebeurt niet, er wordt van jongs af aan gediscrimineerd.
8. *Op welke manier kan de gemeente de regie voeren en zorgen dat binnen generiek beleid alle groepen worden bereikt en dat het aanbod aansluit bij de hulpvraag?*
 Volgens Hans van de Warenburg moet het probleem altijd goed worden geanalyseerd want instellingen zeggen allemaal dat hun project of dienst het probleem oplost. Soms moet misschien iets worden gedaan dat niet helemaal past. Een gezin krijgt hulp maar zou bijvoorbeeld enorm worden geholpen als er een computer voor huiswerk kan worden aangeschaft. Daarin voorziet zo'n project of dienst dan niet. Voor het juiste aanbod bij de hulpvraag is het belangrijk dat je maatwerk kunt leveren.
9. *Met instellingen kunnen prestatieafspraken worden gemaakt en gemeten worden welke groepen worden bereikt.* Hans van de Warenburg merkt op dat zij monitoren. Er mag echter niet etnisch worden geregistreerd maar via de netwerken en professionele kanalen is wel bekend wat er binnenkomt.
10. *Het naar de achtergrond verdwijnen van de mogelijkheden voor specifiek beleid kan ook een stimulans zijn voor interculturalisatie van reguliere instellingen?*
 Vera Tinkelenberg vindt dat het specifieke beleid juist gebruikt kan worden in het generieke beleid, het kan een extra impuls geven. Hans van de Warenburg vindt dat de Marokkanenmonitor laat zien hoe het met deze groep zit. Een kleine groep geeft problemen. Met specifiek beleid wordt de hele groep gestigmatiseerd. Hij benadert ze liever via de netwerken.
11. Een raadslid merkt op dat wijkgericht werken in probleemwijken in feite ook specifiek beleid is maar dan vanuit geografisch oogpunt. In dat soort wijken is vaak een concentratie van een bepaalde etnische groep. Het probleem is dat er geen ontmoeting plaatsvindt tussen allochtonen en autochtonen, niet in wijken en niet op zwarte scholen. Dat er weinig contact is met een andere cultuur maakt het probleem specifiek en daardoor is specifiek beleid ontstaan. Om dat te doorbreken moet de infrastructuur goed worden georganiseerd.
12. Ursela van Dijk, adviseur bij Elan meldt dat zij een instrument ontwikkelen om te meten of het generieke beleid voldoende specifieke groepen bereikt. Op haar vraag welke groepen in deze toets meegenomen zouden moeten worden, wordt aangegeven dat dit lastig is om dat er niet etnisch mag worden geregistreerd. Door bij de aanname van leerlingen op scholen te letten op zorgkinderen en deze kinderen te verspreiden over de scholen kan spreiding worden gerealiseerd. Zowel bij Marokkaanse als Nederlandse leerlingen zijn er kinderen die zorg nodig hebben. Dat is een betere insteek dan etniciteit. Een ander noemt taalachterstand als criterium.

13. *Op welke wijze kan de provincie gemeenten ondersteunen om specifiek beleid in generiek beleid tot uiting te laten komen?*

Riza Doğan, project- en programmaleider jeugd bij de provincie Gelderland antwoordt dat de provincie niet kan inspringen op het terugtrekken van de rijksoverheid en op bezuinigingen. De provincie kan wel bekijken hoe de ervaringen en kennis die met specifiek beleid zijn opgedaan kunnen worden verspreid. De provincie kan ook een rol vervullen in het toerusten van instellingen om specifieke groepen in generiek beleid goed te bedienen. Er zijn ondersteuningsinstellingen als Elan en Spectrum. Ook kan de provincie helpen door haar kennis en ervaring met de jeugdzorg te delen met gemeenten. De provincie kan behoeften van gemeenten agenderen en in het kader van de Regionale Sociale Agenda kan bekeken worden waar problemen zitten en wat de provincie hierin kan betekenen.

Piet-Hein Peeters meldt dat in het najaar de volgende GIA-bijeenkomst plaatsvindt. Verder verschijnt er op 21 juni 2011 de Visies op vrijwilligerswerk, een publicatie van Elan.

Hij bedankt de aanwezigen voor hun bijdrage.

info@elanexpertise.nl

www.elanexpertise.nl

telefoon (026) 352 34 20

Wat is GIA?

Gemeenschappelijke Integratie Agenda - Datgene wat ons bindt

Dit is een bijeenkomst in het kader van de gemeenschappelijke integratieagenda: "Datgene wat ons bindt". De gemeenschappelijke integratieagenda is een handreiking voor gemeenten. Deze kunt u downloaden via www.forum.nl/integratieagenda.

De handreiking beoogt meer samenhang te creëren tussen de activiteiten van Rijk en gemeenten op het gebied van integratie. Gemeenten en Rijk kunnen zelf bepalen hoe en op welke wijze men de handreiking wil gebruiken in hun beleid. De gemeenschappelijke integratieagenda is te gebruiken bij het vormgeven en uitvoeren van integratiebeleid. Naast een visie op integratiebeleid bevat de agenda ook concrete handvatten om mee aan de slag te gaan.

De gemeenschappelijke integratieagenda is een levend document. Steeds weer wordt de agenda aangepast aan actuele ontwikkelingen, praktijkervaringen en veranderende inzichten. Om dit proces te stimuleren, worden thematische bijeenkomsten georganiseerd voor personen en organisaties die landelijk, lokaal of regionaal werken op dit terrein. De coördinatie hiervan is in handen van FORUM, Instituut voor Multiculturele Vraagstukken. Het gaat om 63 themabijeenkomsten in de verschillende provincies over een periode van drie jaar. De organisatie van de bijeenkomsten is in handen van provinciale instellingen, ondersteund door FORUM.

Informatie

Voor meer informatie over de GIA bijeenkomsten:
www.forum.nl/integratieagenda

Voor overige vragen op het gebied van integratie(beleid):

Servicecentrum Integratie
FORUM
tel: 030 - 297 4321
e-mail: si@forum.nl
website: www.forum.nl/si

Deze bijeenkomst wordt i.s.m Expertisecentrum ELAN georganiseerd en ondersteund door FORUM, Instituut voor Multiculturele Vraagstukken. Deze bijeenkomst wordt mede mogelijk gemaakt door het door het Rijk.

